

Предмет: Историја и општество					
Тема: Моето опкружување		Време за реализација: 10 часа (5 недели)			
Изготвиле: Стручен актив на IV одделение				Од Битола	
Адаптирале:				Од ООУ:	
содржини (и поими)	стандарди за оценување	часови	активности	средства	следење на напредокот
- Односи меѓу деца (вистинско пријателство, пријателс тво од корист, групен притисок)	- Идентификува особини на вистинско искрено пријателство. - Разликува вистинско пријателство и пријателство за одредена корист	1	- Учениците пишуваат на идентични листови (поделени од наставникот) по една порака за пријателство упатена до најдобриот другар/другарка (имињата не се наведуваат ниту на оној кој ја пишува пораката ниту на оној кому му е упатена). Сите листови ги ставаат во кутија и ги мешаат. Потоа, еден по еден, извлекуваат по една порака од кутијата и ја читаат. На крајот сите пораки ги лепат на постер наречен Пријателство и го закачуваат во училницата. - Наставникот подготвува приказни за пријателство во кои ликовите ги имаат следните особини: завист, љубомора, омраза, љубов и чесност. Учениците, поделени во групи, добиваат по една приказна и листа со наведени особини кои треба да ги пронајдат кај во приказната и да ги издвојат според нив. Потоа секоја група ги наведува особините на ликовите и објаснува преку кои постапки ги согледале наведените особини кај ликовите. Учениците може да додадат и други особини за одреден лик, што може да ги согледаат од неговите постапки опишани	- ливчиња хартија (1/4 од A4)-по едно за секој ученик -кутија за пораки -плутана табла или хамер /флип чарт табак -боцкалки или лепак -лист со приказна за пријателство и особини – по еден примерок за секоја група	-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување на заклучоците -одговори на квиз

	-Препознава несоодветно однесување што се прави под групно влијание. -Објаснува како може да се спротивстави на притисоците на другарите за несоодветно однесување. -Објаснува како непромисленото однесување води кон непосакувани последици.	2	во приказната. Во презентирањето учениците кажуваат и кои од ликовите може да ги сметаат за пријатели, а кои не. На крајот учениците водат завршна дискусија за тоа што е вистинско, а што пријателство од корист. -Наставникот подготвува ливчиња на кои се наведени несоодветни однесувања што вообичаено ги прават децата (момчиња и/или девојчиња) под влијание на групата на која ѝ припаѓаат или сакаат да ѝ припаѓаат (на пример, крадење овошки од туѓ двор, чкртање по сидови, гаѓање мачки со камчиња, дофрлување навреди на деца во училишниот двор, крадење од продавница, играње со топка во училница, групно преминување улица надвор од пешачки премин, исмејување на наставничката, исмевање на дете со попреченост и сл.). Учениците, поделени во групи, влечат по едно ливче, го анализираат однесувањето што им се паднало од аспект на неговата соодветност и условите во кои тоа најчесто се случува, смислуваат ситуација од реалноста кога тоа се случува и подготвуваат да ја изглумат. Откако секоја група ќе ја изглуми „својата“ ситуација, другите групи даваат предлози за тоа како требало да се постапи за да не се случи тоа. Откако сите групи ќе завршат, заеднички се заклучува што треба да се направи за да се одолее на притисоците на групата.	-ливчиња со различни ситуации на несоодветно однесување (по едно ливче за секоја група) -ливчиња со различни ситуации на несоодветно однесување и прашања во врска со ситуациите (по едно ливче за секоја група) -прашање за квиз точно/неточно (за односи меѓу децата)	-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување на заклучоците -одговори на квиз
--	---	---	---	--	--

			-Наставникот подготвува ситуации кои опишуваат несоодветно однесување со кое се нанесува штета (пример: ставање сопка на дете кое паѓа и му се кршат очилата, трескање врата кога друго дете се обидува да влезе, шутирање топка во прозорец, губење клуч од дома на друго дете и сл.). Учениците, поделени во групи, влечат по една ситуација и ја анализираат, одговарајќи на прашањата: 1) Кои се последиците од постапката?; 2) Дали штетата е направена намерно?; 3) Како можело да се избегне штетата? и 4) Како може да се поправи нанесената штета? Потоа ја презентираат „својата“ ситуација и направената анализа пред сите, по што се води дискусија за да се дојде до заклучок дека непромислените постапки може да доведат до непосакувани последици.		-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување на заклучоците -одговори на квиз
-Непотизам, мито и корупција (непотизам, подмитување, мито, корупција, антикорупција).	-Наведува примери на ситуации од реалноста во кои е можно да се јави непотизам. (Да се определи контекстот– училиште и сл.)	1	-Наставникот подготвува ситуации кои опишуваат несоодветно однесување со кое се нанесува штета (пример: ставање сопка на дете кое паѓа и му се кршат очилата, трескање врата кога друго дете се обидува да влезе, шутирање топка во прозорец, губење клуч од дома на друго дете и сл.). Учениците, поделени во групи, влечат по една ситуација и ја анализираат, одговарајќи на прашањата: 1) Кои се последиците од постапката?; 2) Дали штетата е направена намерно?; 3) Како можело да се избегне штетата? и 4) Како може да се поправи нанесената штета? Потоа ја	-ливчиња со различни ситуации на несоодветно однесување и прашања во врска со ситуациите (по едно ливче за секоја група) -прашање за квиз точно/неточно (за односи меѓу децата)	-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување на заклучоците -одговори на квиз

	-Разликува непотизам во дадени примери на ситуации. -Наведува примери на ситуации од реалноста во кои е можно да се јави непотизам. (Да се определи контекстот – училиште и сл.)	1	презентираат „својата“ ситуација и направената анализа пред сите, по што се води дискусија за да се дојде до заклучок дека непромислените постапки може да доведат до непосакувани последици. - Наставникот подготвува незавршена приказна во која има индиции за непотизам (на пример, како одреден ученик кој ги има сите петки се подготвува да оди на натпревар во странство, но во последен момент се одлучува наместо него да оди друг ученик којшто е роднина на директорот). Потоа наставникот ги дели учениците во групи и им дава насоки да подготват можен крај на приказната. Притоа, половина од групите нудат крај во кој, сепак, оди ученикот којшто бил првично планиран, а другата половина од групите нудат крај во кој оди ученикот којшто е роднина на директорот. Учениците ги читаат приказните и сите заедно дискутираат за непотизам – користење на роднинските или пријателските врски за обезбедување незаслужени придобивки и заначинот на спречување на таквата појава.	-незавршена приказна (за наставникот)	-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување на заклучоците -одговори на квиз
--	--	---	---	---------------------------------------	--

- Препознава подмитување во дадени ситуации. - Наведува примери за правилно постапување во ситуации, на пример, обид за подмитување. - Го дефинира поимот корупција со свои зборови. - Ги објаснува последиците од корупцијата со свои зборови.	2	- Учениците одговараат на прашања напишани на наставни листови поврзани со реални ситуации (пример: Твојот другар сака дагледа натпревар и не може да ја напише домашната. Ти нуди 50 денари за да му ја напишеш. Како ќе постапиш?; Сведок си на случка кога едно дете со топка крши прозорец на кука. За тоа е обвинето друго дете кое случајно поминува. Детето кое го скрши прозорецот ти ја дава топката само за да не ја кажеш вистината. Како ќе постапиш?; Твојот другар им кажува на сите дека е болен, но тој останува да игра на игралиштето. Ти дава чоколадо за да ја чуваш тајната. Како ќе постапиш?).10 Потоа доброволно се јавуваат ученици кои ги читаат одговорите и се дискутира за постапките во конкретните ситуации и се воведува поимот подмитување (мито). - Наставникот подготвува текст во кој е прикажано едно дете како му подарува скап подарок на друго дете. Потоа ги дели учениците во 6 групи за да може да дискутираат за можните причини поради кои едно дете му подарува скап подарок на друго во една од следните околности (по 2 групи работат на секоја околност): 1) кога го купило	- наставни листови со прашања (по еден за секој ученик) - текст за подарување скап подарок (за наставникот) - ливчиња со 3 различни опишани околности (по 2 за секоја активност) - прашања за квиз точно/неточно (непотизам, мито, корупција)	- усни одговори на прашања во дискусија - придонес во групните активности - придонес во изведување на заклучоците - одговори на квиз - усни одговори на прашања во дискусија - придонес во групните активности - придонес во изведување на
---	---	---	---	---

	- Наведува предлози за спречување на корупцијата опишана во дадени примери.	1	подарокот од парите што ги заработило, помагајќи им на соседите, 2) кога го украдо подарокот, 3) кога го купило од парите што родителите му ги дале за да си купувапојадок во текот на една недела. Во рамките на секоја околност едната група дискутира за ситуации кога детето имало добра намера, а другата за ситуација кога сакало да извлече некаква корист од тоа. На крајот сите групи ги презентираат своите заклучоци и се води дискусија со сите за подмитување. -Учениците разговараат за одговорноста на одредени професии (на пример, наставник, полицаец, лекар, инспектор). Потоа наведуваат хипотетички ситуации – што ќе се случи доколку некој од луѓето од наведените професии не си ја извршува работата11чесно и одговорно (на пример, наставникот добива скап подарок за да напише петка на некој ученик, полицаецот зема пари однесовесен возач кој направил престап за да не му напише казна, лекарот зема пари од сиромашни луѓе за да ги лекува,инспекторот за животна средина зема пари од директорот на фабриката која ја загадува локалната река итн.). Потоа се воведувапоимот корупција, се дискутира за штетноста од таквите постапки и се наведуваат предлози како треба учениците да постапатдоколку самите се најдат во ситуација кога некој се обидува да ги подмити. Тие треба да го одбијат тој кој се обидува да гипоткупи за	заклучоците -одговори на квиз
--	---	---	---	-------------------------------

			да не бидат корумпирани. Дискусијата се проширува на тоа: 1) како би постапиле на местото на полицаецот/наставникот/лекарот/инспекторот на кој му се нуди скап подарок за да се постигне нешто и 2) како би требало луѓето да постапат доколку имаат сознание дека некој нивен колега полицаец/наставник/лекар/инспектор земал поткуп за да заврши некоја работа.		
-Родови норми на однесување (емпатија, родови стереотипи и предрасуди, родово базирано насилство).	- Препознава особини и однесувања што се очекуваат од момчињата и девојчињата врз основа на родово базирани норми. -Ги вреднува родово базирани норми на однесување како непосакувани (како поддршка на родовите стереотипи и предрасуди).	1	-Наставникот означува три агли во училницата со листови на кои пишува: „Се согласувам“, „Не се согласувам“ и „Не можам да одлучам“. Потоа чита тврдења кои одразуваат родови стереотипи (на пример, момчињата се силни, а девојчињата се слаби; девојчињата подобро лажат од момчињата; момчињата смеат да се тепаат, а девојчињата не смеат; девојчињата смеат да плачат, а момчињата не смеат). По секое тврдење учениците се распоредуваат во соодветниот агол и секој ученик одделно, наглас, дава објаснување зошто се позиционирал во конкретниот агол (наставникот внимава да не дојде до меѓусебни препирки). Постапката се повторува по секое тврдење. На крајот се води дискусија околу тоа: 1) какво мислење	-три листа за означување тврдења за родови стереотипи (за наставникот)	-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување заклучоците -одговори на квиз

	-Ги објаснува негативните последици од родово базираното насилство(вербално и физичко). - Го вреднува родовото базираното насилство како несоодветно.	1	доминира меѓу децата и возрасните за да се заклучи дека повеќето очекуваат да постојат наведените разлики меѓу девојчињата и момчињата; 2) дали разликите меѓу момчињата и девојчињата наведени во тврдењата се вродени или се научени за да се заклучи дека средината ги прави да бидат такви и 3) дали треба да се прават такви разлики во однесувањето на момчињата и девојчињата за да се заклучи дека она што е несоодветно однесување (како на пример, лажење, тепање) е несоодветно и за едните и за другите, а дека и едните и другите можат да имаат исти особини (да се однесуваат како силни или слаби и да плачат ако им се плаче). На крајот се дискутира и за други разлики во однесувањето и во особините на момчињата и девојчињата што ги наметнува средината. -Наставникот подготвува кус опис на ситуација во која неколку момчиња навредуваат девојче поради нејзиниот изглед (носи очила, не е убаво облечена, подебелка е и сл.) и ситуацијата ја чита пред учениците. Најпрво учениците наведуваат како сечувствува девојчето и како би се чувствувале тие на нејзино место. Потоа учениците се делат во групи. Еден дел од групите смислуваат како би постапиле со девојчето (што би направиле и што би ѝ кажале) за да покажат дека ја разбираат за да се чувствува подобро. Друг дел од групите смислуваат што би ја советуваат да преземе за	-текст со опис на ситуација со навредување (за наставникот) -прашања за квиз точно/неточно (родови ноорми за однесување)	-усни одговори на прашања во дискусија -придонес во групните активности -придонес во изведување на заклучоците -одговори на квиз
--	---	---	---	--	--

			да не ѝ се повтори истата ситуација во иднина (но без користење насилство). Трет дел од групите смислуваат други ситуации во кои момчиња се однесуваат насилнички кон едно или повеќе девојчиња (на пример, ги удираат или тегнат за коса, ним или на други им упатуваат навредливи пораки). Секоја група го глуми тоа што го смислила (алтернатива е да го напише и прочита пред сите). На крајот се дискутира за различните видови (вербално, физичко) родово базирано насилство.		
--	--	--	--	--	--